

Metodgruppens bitumenutskott

Protokoll från möte med Bitumenutskottet (BIG-gruppen)

Tid: 2011-04-12 kl. 10-15
Plats: Trafikverket, Göteborg

Närvarande:	Leif Viman	VTI
	Thorsten Nordgren	TRV
	Mikael Jonsson	Nynas
	Per-Ola Möller	Westbit
	Ylva Edwards	SP/CBI
	Martin Rydh	Peabasfalt
	Lena Strand	Swedavia
	Ylva Bäckskog	Svevia
	Jonas Ekblad	NCC
	Bengt Sandman	Nynas
	Anders Tykesson	TRV
	Pereric Westergren	TRV

Frånvarande:	Kenneth Olsson	Skanska
	Sven Fahlström	Nynas
	Björn Kalman	VTI
	Kenneth Lindh	TRV

1. Föregående protokoll

Konstaterade att många av punkterna återkommer på dagens möte. Sista punkten om kvicksilvertermometrar skall Leif titta närmare på och informera på näste utskottsmöte.

2. Nyheter i regelverken

VVTBT kommer i ny version under april. Den heter numer TRVKB. Det kommer även en kravdel (TRVK) och en rådsdel (TRVR). Alla dokument kommer att ha versionsnummer 10 för att följa beteckningen på AMA 10. Revideringar kommer sedan att heta rev 1, rev 2 osv.

Arbetsgruppen som skall se över de nya EN-metoderna för emulsioner och lösningar har reviderats eftersom Lisa Kjellén slutat på Nynas. Gruppen består nu av Mikael Jonsson, Nynas (sammankallande), Ylva Bäckskog, Svevia och Leif tar fram en representant från VTI.

3. Remisser

Aktuella remisser CEN/SIS

Inga remisser på gång just nu. Thorsten och Mikael har svarat på ett "position paper" om "Dangerous material" som tagits fram av WG2. Man såg inga problem med detta dokument.

4. Metodarbetet inom bitumenområdet

Metodhandledningar

När det gäller metodhandledning för Elastisk återgång och Kraft-duktilitet (Force Ductility) finns en arbetsgrupp med representanter från de laboratorier som kör denna metod. Gruppen består nu av Bengt Sandman, Nynas (sammankallande), Madelaine Matsson, Skanska, Martin Rydh, Peab och Annelie Samuelsson, VTI.

Metodgruppens bitumenutskott

Ringanalyser

Leif visade en sammanställning på penetration och mjukpunkt från 2009 och 2010 från de ringanalyser som Neste arrangerar. Precisionen vid dessa ringanalyser har visat sig vara betydligt sämre än vad metoden anger avseende precision.

Leif fick i uppdrag att försöka identifiera de avvikande laboratorierna (krävs dock godkännande både från Neste och laboratorierna för det) för att försöka spåra var problemen sitter. Är det utrustning och/eller handhavande? Man bör också granska provberedningsförfarande i metoderna för att se om toleranserna är för stora när det gäller temperaturer och tider mm.

Det pågår för närvarande en ringanalys på rullflaskmetoden som blir klar i vår. Där ingår två stenmaterial (granit och diabas) och två bitumen (70/100 och SBS-polymer).

5. Rapportering från

TC 336 Bitumen

Förra årets möte ställdes in och flyttades till våren 2011. Thorsten deltar i mötet som blir om några veckor. Nästa års möte (2012) blir troligen i Sverige.

WG 1 Penetrationsbitumen

Det har varit ett möte i Köpenhamn som Thorsten och Ylva E deltog i.

- EN 14023 publicerad och gäller från 2011-01-01
- Tekniska standarder för varianter av DSR metoden (Dynamic Shear Rheometer) har tagits fram men tycks inte bli några EN-standarder för närvarande. (Tekniska standarder gäller i 3 år och skall sedan dras in, bli EN standard eller gälla ytterligare en 3 års period).
- Införandet av den amerikanska PG-klassificeringen (Performance Grade) för bitumen tycks ha kommit av sig i Europa enligt Thorsten. Ylva E är något mer optimistisk.
- "Warm Asphalt" diskuteras mycket för närvarande. Vilket innebär alla tänkbara tillsatser som gör att temperaturen kan sänkas vid tillverkningen av asfaltmassa. (Vax är en sådan produkt som Ylva avser att göra en specifikation för och lämna till WG1. Denna specifikation skall bara innehålla vax på motsvarande sätt som polymer i polymerbitumenspecifikationen enligt Ylva).
- Inom TG-grupper arbetas med flera olika frågeställningar:
 - a) revidering av terminologistandarden 12597
 - b) ringanalys på "Fracture Toughness" utförd men ännu inte rapporterad. (Denna metod sägs kunna skilja på penetrationsbitumen och polymerbitumen med hög och låg polymerhalt enligt Ylva E.)
 - c) dokument om åldringsmetoder för bitumen framtagna
 - d) datainsamling av egenskapsrelaterade metoder (performance related) har gjorts. Valideringsförsök i fält saknas dock enligt Thorsten.
 - e) Standard för specialbitumen (under beteckningen "Multigrade") håller på att tas fram. Standarden kommer att heta EN 13924-2. Enligt Ylva E finns ingen tydlig definition för vad Multigrade står för. Intresset för denna produkt kommer främst från Holland.
 - f) 5-årsöversyn av metoderna för standardbitumen. Thorsten deltar i denna grupp.

Metodgruppens bitumenutskott

WG 2 Emulsioner och bitumenlösningar

Mikael visade det reviderade förslaget av EN 13808 som WG2 jobbat fram. Den består av 9 klasser och man väljer klass för varje egenskap så man kan nästan få vad man vill. (Kompromiss kallas det visst! Ganska vanligt förekommande i CEN-arbetet). Denna standard skall sedan ut på "CEN enquiry" och sedan "Formal vote", vilket innebär att den inte blir klar förrän 2013. (Sverige har nog inga större problem att acceptera denna standard, Thorsten flaggade dock upp att det bara är maxkrav på penetration i varje klass. Han efterlyste att värdet i klassen under borde vara minvärde, så att man inom en klass inte tillåter alltför hårt bitumen).

För att bestämma om en emulsion är katjonisk har man valt att titta på PH-värdet. Denna PH-mätare skulle kontrolleras varje dag men har nu ändrats till 1 gång/år istället. (Ibland är det stora hopp i CEN-arbetet och ibland fastnar man i decimaler).

I tabellen står krav på brytvärde. Ylva B undrade om det innebär att om Forshammarfiller används så skall värdena räknas om med faktorn 1,4 enligt standarden. (Eftersom Forshammar inte längre är referensfiller enligt standarden). Mikael trodde att siffrorna egentligen gäller Forshammarfiller men lovade att kolla upp detta och återkomma. Helst omgående så att en ev. not kan läggas till under tabellen i TRVKB som ges ut inom de närmaste veckorna.

Info från Mikael Jonsson (efter mötet)

Kollat på fillerbrytindex. Dom värden som står i VVTBT är baserade på forshammarfiller. Metoden säger att man får använda sikaisolfiller och forshammarfiller. Omräkningsfaktorn från sikaisol till forshammar är 1,4. Jag har kollat och det har kommit genom WG2. Eftersom det är en matematisk beräkning tycker jag att den är reversibel. Om man räknar om till ett sikaisolvärde från forshammar kan det bli problem med dom mediumbrytande emulsionerna. (mindre än 120).

Arbetsgrupp tillsattes som skall se över ny specifikation till TRVKB 2012 Bengt Sandman, Per-Ola Möller Martin Rydh Kenneth Olsson och Thorsten. Vi tar även frågan nedan om CAS nr polymerer tar vi med oss till denna grupp.

6. Övrigt

I specifikation avseende remixing hävdar leverantörer att det inte går att ta fram vissa basbitumen enligt de krav som står i standarden. Om man ändrar mjukpunktskravet till <40 istället för <45 så skulle det fungera enligt Thorsten som rekommenderar denna förändring i VVTBT (jag menar TRVKB förstås!).

Vi diskuterade också om polymerer har olika CAS nummer. Om så är fallet borde det innebära att man kan läsa ut vilken typ av polymer som använts för ett visst objekt. Oftast framgår CAS nr på bitumen men inte på polymer. Vi beslutade dock inte något om vem som ska försöka bekräfta detta, men det är väl en lämplig uppgift för bitumen-leverantörerna till nästa möte.

Nästa möte

Tisdag 4 oktober 2011 hos Nynas i Johanneshov, kl. 10-15

Metodgruppens bitumenutskott

Leif Viman
Sekreterare

Thorsten Nordgren
Ordförande

BESLUTSLISTA

Bilaga 1

Möte 2011-04-12

Mikael ser över kravet på Brytvärde. Skall värden räknas om när Forshamarfyller används?

Redovisning av spridningsresultaten i ringanalyserna för Neste och föreslå att PMB ingår i kommande ringanalys. Sedan tidigare har vi föreslagit att mjukbitumen bör ingå. Leif kontaktar Timo.

Krav på kvicksilvertermometrar som referenstermometer i EN-standarder är svårt att leva upp till när det krävs att alla kvicksilvertermometrar skall tas bort av miljöskäl. Leif sammanställer vad som står i standarderna och redovisar på nästa möte.

Revidering av arbetsgruppen som skall ta fram Metodhandledningar för Elastisk återgång och Kraftduktilitet består nu av Bengt Nynas (sammankallande), Madelaine Skanska, Martin Peab, Annelie VTI.

Arbetsgrupp tillsattes för genomgång av emulsionsmetoder. Jämförelse mellan EN-FAS och även se över behovet av metodhandledningar. Gruppen består av Mikael Jonsson Nynas (sammankallande), Ylva Bäckskog Svevia och Leif tar fram en representant från VTI.

Arbetsgrupp tillsattes som skall se över ny specifikation till TRVKB 2012 Bengt Sandman, Per-Ola Möller Martin Rydh Kenneth Olsson och Thorsten. Vi tar även frågan nedan om CAS nr polymerer tar vi med oss till denna grupp.

Möte 2010-10-14

Metodhandledningen för provberedning, SS EN 12697-28, har nu kompletterats för hantering av mjukbitumen. Lisa ombads att föreslå Neste att mjukbitumen ingår i kommande ringanalyser.

Möte 2010-04-22

Återvinning av mjukbitumen. Nynas och PEAB som jobbat med denna metod och har kommit fram till att återvinningen kan utföras enligt EN-standard. Vi beslutade att provberedningen dock bör formuleras i en metodhandledning. Lisa har lämnat ett förslag som skickas på remiss inom BIG.

Ny arbetsgrupp bildades för att fram metodhandledningar för Elastisk återgång och Kraftduktilitet. Lisa Nynas (sammankallande), Madelaine Skanska och Annelie VTI ingår.

Möte 2009-04-22

Se om några av bitumenmetoderna som används i VVTBT behöver ses över genom omarbetning från FAS till VVMB eller som metodhandledningar.

Skillnaderna mellan de nya versionerna av standarderna och de tidigare svenska översättningarna och dokumentera dessa skillnader i nya metodhandledningar.

Återvinning av mjukbitumen har givit stora spridningar. Metoden behöver ses över. Det framkom på mötet att Maria redan hade gjort en del försök som bör dokumenteras i en metodhandledning och sedan även informeras vidare till CEN.

Omarbetning av specifikationen för emulsioner i VVTBT så att den överensstämmer med Europa-specifikationen.

Nya provningsmetoder för emulsioner behöver ses över och ev. göras som metodhandledningar.